

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**СТРАТЕГИЈА ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Београд, октобра 2009. године

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
1. БЕЗБЕДНОСНО ОКРУЖЕЊЕ.....	4
1.1. Глобално окружење	4
1.2. Регионално окружење.....	5
2. ИЗАЗОВИ, РИЗИЦИ И ПРЕТЊЕ ОДБРАНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	7
3. ОДБРАМБЕНИ ИНТЕРЕСИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	9
4. ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	10
4.1. Основна опредељења политике одбране	10
4.2. Основни циљеви и задаци политике одбране.....	12
4.3. Стратегијски концепт одбране.....	13
5. СИСТЕМ ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	14
5.1. Структура система одбране	14
5.2. Управљање системом одбране.....	16
5.3. Начела функционисања система одбране.....	18
6. РЕСУРСИ ОДБРАНЕ	18
7. ПЛАНИРАЊЕ ОДБРАНЕ.....	19
8. ФИНАНСИРАЊЕ ОДБРАНЕ.....	20
ЗАКЉУЧАК	21

УВОД

Стратегија одбране Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија одбране) представља основни стратешки документ којим се усмерава ангажовање ресурса одбране и развој нормативних, доктринарних и организацијских решења система одбране Републике Србије.

Стратегија одбране је заснована на Уставу Републике Србије, Стратегији националне безбедности, као и опредељености Републике Србије да кроз мир и стабилност доприноси изградњи и јачању безбедности. Ставови исказани у Стратегији одбране засновани су на процени стања и пројекцији развоја међународних односа, тенденцијама у одбрамбеном организовању савремених држава и развоју међународних безбедносних интеграција, анализи друштвених чинилаца и карактеру савремених изазова, ризика и претњи безбедности и одбрани Републике Србије.

Стратегија одбране исказује опредељеност Републике Србије да изграђује и јача сопствене капацитете и способности за одбрану, као и да кроз интеграцију у европске и друге међународне безбедносне и одбрамбене структуре заједнички делује са другим државама и доприноси јачању националне, регионалне и глобалне безбедности.

Стратегија одбране је потврда привржености Републике Србије општеприхваћеним стандардима одбрамбеног организовања модерних демократских друштава.

У Стратегији одбране се анализира безбедносно окружење; идентификују изазови, ризици и претње одбрани; утврђују одбрамбени интереси и политика одбране Републике Србије; конципира систем одбране и утврђују основна опредељења о планирању и финансирању одбране.

Стратегија одбране је јавни документ којим се домаћој и међународној јавности представљају стратешка опредељења Републике Србије у области одбране.

1. БЕЗБЕДНОСНО ОКРУЖЕЊЕ

1.1. Глобално окружење

Глобални интеграциони процеси, комплексност и динамика међународних односа, као и пораст нестабилности и непредвидивости у свету основне су детерминанте безбедносног окружења и кључни параметри у процесу изналажења одговарајућег модела безбедносног и одбрамбеног организовања савремених друштава.

Снажан развој информационо-комуникационе технологије и интензивирање економских интеграционих токова убрзали су глобализацију скоро свих аспеката међународних односа. Интензивирање политичке, економске и културне сарадње и међузависности и интеграциони процеси у области безбедности представљају значајне претпоставке за унапређење мира и стабилности међународне заједнице.

Повећана међузависност држава на глобалном плану умањује опасности од традиционалних војних претњи. Упркос томе, свет се данас суочава са комплексном безбедносном ситуацијом коју карактеришу брзе и тешко предвидиве промене, што рат и оружане сукобе и даље чини константом међународних односа. Тероризам, организовани криминал, пролиферација оружја за масовно уништење, етнички и верски екстремизам, илегалне миграције, као и прекомерна експлоатација енергетских ресурса и њихов све израженији дефицит представљају динамичан сплет узрока ризика и претњи безбедности у многим државама и регионима света.

У условима све веће повезаности глобализоване економије, макроекономске последице поремећаја финансијских тржишта у свету све значајније ће се одражавати не само на економске аспекте глобалне стабилности већ умногоме и на стање глобалне безбедности. Ефекти економских криза смањиће могућности држава да самостално обезбеде адекватне капацитете и способности за одбрану.

Пракса интервенционизма и мешања у унутрашње ствари суверених држава нарушава међународни правни поредак и представља озбиљну претњу глобалном миру и стабилности. Савремени свет суочава се са новим изазовима које намећу покушаји давања легитимитета од стране једног дела међународне заједнице стварању нових државних творевина на територијама суверених држава и чланица Организације уједињених нација. Такви акти урушавају међународни правни поредак и поспешују јачање сецесионизма и

конфликата на етничкој основи и на тај начин озбиљно угрожавају опште стање безбедности у свету.

Опасности са којима се суочава савремени свет указују на дубоку међузависност држава и региона и недељивост међународне безбедности. Међусобна повезаност савремених изазова, ризика и претњи, као и њихов транснационални и асиметрични карактер наметнули су потребу јачања начела сарадње и кооперативног приступа одбрани и безбедности националних држава. Основу кооперативног приступа чине дијалог, партнерство и заједничко деловање држава и других субјеката у међународној заједници на достизању, очувању и унапређењу безбедности. Такав концепт подразумева усаглашене активности у области безбедности, одбране, политике и економије и представља важан допринос јачању мира и стабилности у међународној заједници.

Највећи број држава у свету опредељен је да питање сопствене безбедности решава у оквиру система колективне безбедности Организације уједињених нација који и даље представља важан фактор глобалне безбедности и којим је предвиђено реаговање међународне заједнице у случају кршења међународног правног поретка и угрожавања мира.

1.2. Регионално окружење

Интензивирање процеса успостављања демократских стандарда политичког живота и процеса безбедносних и одбрамбених интеграција позитивно се одражава на безбедност европског простора. Организација уједињених нација (ОУН), Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), Европска унија (ЕУ) и Северноатлантски савез (НАТО) и њихова способност прилагођавања и реаговања на савремене изазове, ризике и претње значајно утичу на стање безбедности у Европи.

Државе евроатлантског простора настоје да своју безбедност и одбрану изграђују и унапређују у систему колективне одбране у оквиру којег су обавезане на заједничко деловање, координирано коришћење одбрамбених капацитета и ангажовање људских и материјалних ресурса држава чланица Северноатлантског савеза у случају напада на неку од њих.

За јачање европске безбедности посебно је значајан НАТО програм Партнерство за мир, као широк оквир политичке, безбедносне и одбрамбене сарадње и заједничког

деловања држава чланица. У реализацији циљева управљања кризама и стабилизације стања важна је улога европске безбедносне и одбрамбене политике.

И поред уложених напора, позитивних тенденција и постигнутих резултата, безбедност у појединим регионима Европе још није у потпуности стабилизована и нису отклоњене опасности од обнављања криза и оружаних сукоба и избијања нових.

Проблеми европске безбедности и одбране су најизраженији у региону југоисточне Европе, чији геостратегијски и геополитички значај може бити узрок појава регионалних и међународних криза. Проблем који се својом тежином и сложеносту посебно издваја јесте покушај наметања нелегалне промене међународно признатих граница Републике Србије кроз процес решавања статуса Аутономне Покрајине Косово и Метохија, што може да доведе до дуготрајне нестабилности и угрожавања безбедности у региону. Ревизија одредаба Дејтонског споразума, супротно интересима било ког од конститутивних народа, могла би довести до погоршања безбедносне ситуације у Босни и Херцеговини и у региону.

Признавање противправно једнострано проглашене независности Косова од стране држава у непосредном окружењу Републике Србије, као и држава у ширем региону има неповољан утицај на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације стања безбедности на овим просторима.

Заштиту суверености и територијалне целовитости држава у региону додатно угрожавају присутне сепаратистичке тежње, етничке и верске тензије, тероризам, организовани криминал, првенствено илегална трговина наркотицима, трговина људима и корупција. Такође, безбедност држава у региону може бити угрожена настанком природних и техничких и технолошких катастрофа. Неадекватно решавање питања повратка избеглих, прогнаних и интерно расељених лица додатно успорава процес стабилизације стања на просторима Балкана.

Мир и стабилност су важни предуслови за укључивање и учешће држава југоисточне Европе у европским и евроатлантским интеграцијама. Оне су упућене на заједничко деловање на сузбијању негативних процеса који угрожавају њихове виталне националне интересе.

Посебан значај за учвршћивање мира и стабилности у региону југоисточне Европе имају регионалне безбедносне иницијативе: Процес сарадње у Југоисточној Европи (SEESР), НАТО иницијатива за Југоисточну Европу (SEEI), Регионални савет за сарадњу

(RCC), Процес сарадње министара одбране Југоисточне Европе (SEDM), Јадранско-јонска иницијатива (АП), Америчко-јадранска повеља (АС), Иницијатива за сарадњу у Југоисточној Европи (SECI) и Форум за помоћ земљама југоисточне Европе (SEEC).

Укључивање држава југоисточне Европе у рад тих иницијатива, институционализација њиховог деловања и развој билатералних односа значајно доприносе изградњи сарадње и поверења, а тиме и безбедности у региону.

2. ИЗАЗОВИ, РИЗИЦИ И ПРЕТЊЕ ОДБРАНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Спољнополитичка оријентација и реформски процеси у Републици Србији позитивно утичу на унапређење политике добросуседства и сарадње, укључивање у европске и друге међународне безбедносне структуре, као и на јачање њене међународне позиције. Европска и евроатлантска оријентација земаља у региону и тежња ка заједничким цивилизацијским вредностима доприносе јачању међусобног поверења и сарадње, што умањује могућност настанка нових ризика и претњи безбедности Републике Србије.

Изазови, ризици и претње одбрани Републике Србије имају комплексан карактер, па се са сличним садржајем, обимом и интензитетом могу испољити на глобалном, регионалном и националном нивоу. Полазни критеријум у разматрању и навођењу изазова, ризика и претњи јесте тежина последица по безбедност и одбрану Републике Србије, које би могле да настану у случају њиховог испољавања.

Агресија на Републику Србију сматра се мало вероватном, а може да настане као последица оружаних сукоба глобалног или регионалног карактера проузрокованих, пре свега, супротстављеним интересима великих сила или држава у региону.

Безбедност Републике Србије, у домену одбране, може да буде угрожена и *оружаном побуном*, као специфичним обликом оружаног насиља чији је циљ остваривање интереса неуставним и насилним путем. Посебну претњу представља оружана побуна која је заснована на сепаратистичким тежњама с циљем насилне промене међународно признатих граница.

Највећа претња националним интересима Републике Србије јесте *противправно једнострано проглашење независности Косова*. Решење које се не заснива на Уставу

Републике Србије, међународном праву, Повељи УН и Завршном акту ОЕБС-а из Хелсинкија може да допринесе да криза и потенцијална ескалација насиља на том простору постану извор дуготрајне нестабилности региона.

Тероризам представља значајну претњу националној, регионалној и глобалној безбедности. Стање безбедности у непосредном окружењу и ослонци терористичких организација у региону указују на то да Република Србија може бити угрожена терористичким деловањем, како непосредно тако и кроз коришћење њене територије за припрему и извођење терористичких акција у другим државама. Повезаност тероризма са појединим облицима организованог криминала представља посебну опасност за безбедност Републике Србије.

Сепаратистичке тежње, посебно заступљене код појединих националистичких и верских екстремистичких група, као и интересних организација, представљају извор сталног безбедносног ризика и директну претњу територијалној целовитости Републике Србије.

Национални и верски екстремизам, као и распиривање националне и верске мржње, нетрпеливости и искључивости, који имају корене у сукобима на етничкој и верској основи, у ближој и даљој прошлости, представљају претњу националним интересима Републике Србије. Спорост у политичким и економским реформским процесима може знатно допринети порасту социјалних и међуетничких тензија и њиховом потенцијалном прерастању у сукобе.

Организовани криминал на простору Републике Србије посебно се испољава у областима илегалне трговине наркотицима, трговине људима и илегалних миграција, као и у економско-финансијској сфери и пролиферацији конвенционалног оружја и оружја за масовно уништење. По свом карактеру и последицама по функционисање државе и развој друштва, организовани криминал представља реалну претњу безбедности Републике Србије.

Елементарне непогоде и хемијске, биолошке, нуклеарне, техничке и технолошке несреће стална су безбедносна претња за Републику Србију, њено становништво, материјална добра и животну средину. Негативне последице ових појава могу да захвате и угрозе територије суседних држава, а исто тако се могу са територија суседних држава проширити на Републику Србију и угрозити њену територију и становништво.

Развојем савремених информационих технологија које су битан део системског уређења и остваривања функција државе, настају нове околности за деловање различитих група и недржавних актера у остваривању њихових циљева. На тај начин може да дође до угрожавања функционисања битних елемената система одбране кроз деловање *сајбер претњи*. Због тога је неопходно континуирано развијати технолошку и процедуралну заштиту елемената система одбране на свим нивоима организовања.

Безбедност Републике Србије и њене одбрамбене способности угрожавају и други ризици и претње, са различитом вероватноћом препознавања и испољавања, првенствено: транзициони проблеми, обавештајна делатност и злоупотреба научних достигнућа у областима генетског инжењеринга, медицине, метеорологије и другим областима. Одговор на те врсте угрожавања безбедности треба тражити у изградњи способности надлежних државних органа, као и у интензивирању сарадње на регионалном и међународном нивоу.

Садржај, обим и вероватноћа испољавања изазова, ризика и претњи одбрани Републике Србије непосредно утичу на утврђивање политике одбране и изградњу способности система одбране за заштиту одбрамбених интереса.

3. ОДБРАМБЕНИ ИНТЕРЕСИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Одбрамбени интереси представљају израз највиших вредности и општих потреба грађана и Републике Србије за изградњом и очувањем безбедности и стабилности као суштинским претпоставкама слободног и демократског развоја друштва. Одбрамбени интереси произлазе из општих цивилизацијских и националних вредности, могућности Републике Србије и њене позиције у међународној заједници. Остваривање и стално унапређивање одбрамбених интереса је општи циљ и смисао постојања и функционисања система одбране.

Витални одбрамбени интереси Републике Србије јесу:

- очување суверености, независности и територијалне целовитости Републике Србије и заштита безбедности грађана;
- изградња поверења, унапређење безбедности и стабилности у региону и

- сарадња и партнерство са међународним безбедносним организацијама и институцијама демократских држава.

Одбрамбеним интересима Република Србија исказује приврженост миру и стабилности као условима демократског развоја и просперитета. Штитећи своје одбрамбене интересе, Република Србија истовремено ствара нужне предуслове за заштиту свих осталих националних интереса, као и за активно учешће у заштити заједничких вредности са другим државама.

4. ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Политика одбране, као синтеза ставова исказаних кроз основна опредељења, циљеве и задатке и стратегијски концепт, усмерена је на стварање одговарајућих унутрашњих и спољних, политичких, економских, социјалних, војних и других услова за очување и заштиту одбрамбених интереса Републике Србије.

Политика одбране Републике Србије темељи се на јачању властитих одбрамбених капацитета, сарадњи са демократским и мирољубивим државама, европској спољнополитичкој оријентацији и способности за активно учешће у процесима сарадње и заједничког деловања са другим државама и субјектима међународних односа у изградњи националне, регионалне и глобалне безбедности.

Ставови политике одбране представљају основу за израду нормативних и доктринарних докумената. Операционализацијом тих ставова стварају се услови за њихову примену у процесу достизања утврђених циљева политике одбране.

4.1. Основна опредељења политике одбране

Република Србија подржава позитивне процесе у савременом свету и залаже се за мир и смањење опасности од свих врста сукоба и насиља и јачање узајамног поверења и сарадње као важне претпоставке унапређења међународног мира и безбедности. Република Србија ниједну државу ни савез не сматра непријатељским и опредељена је да заједнички са другим државама доприноси јачању глобалне, регионалне и националне безбедности.

Република Србија је одлучна да свим расположивим људским и материјалним ресурсима заштити своју сувереност, територијалну целовитост и безбедност. Одлучна је да доследно поштује уставно опредељење да је Аутономна Покрајина Косово и Метохија неотуђиви део Републике Србије, као и Резолуцију 1244 СБ УН. Република Србија не признаје једнострано проглашену независност Косова и спремна је да настави преговоре с циљем налажења обострано прихватљивог решења које би било засновано на одредбама међународног права.

Као чланица ОУН, Република Србија потврђује своју спремност за поштовање обавеза које проистичу из Повеље УН и које су регулисане међународноправним инструментима из области људских права и другим потврђеним међународним споразумима и уговорима. Залаже се за јачање улоге ОУН и стварање сигурних механизма колективне безбедности, наглашавајући да је стабилност и безбедност међународног поретка могуће остварити сарадњом, очувањем демократских вредности и поштовањем међународног права. Одлучна је да не поседује и не развија оружје за масовно уништење и да активно учествује у спречавању његовог ширења.

Република Србија потврђује своју приврженост Завршном документу из Хелсинкија и осталим основним документима ОЕБС-а. Наглашава своју спремност да правовремено испуњава своје обавезе на подручју контроле наоружања и спречавања пролиферације оружја, као и да предузима мере за изградњу поверења и безбедности који произлазе из Бечког документа и осталих докумената о политичко-војним аспектима безбедности ОЕБС.

Република Србија је решена да активно доприноси безбедности и стабилности у региону, наглашавајући да сарадња на унапређењу безбедности има посебан значај у промовисању мира, стабилности и напретка у региону Балкана. Као један од потписника, опредељена је да поштује и испуњава обавезе из Дејтонског споразума.

Република Србија дозвољава привремено стационирање страних оружаних снага на својој територији само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних уговора које је потврдила Народна скупштина Републике Србије. Опредељена је да делове својих оружаних снага ангажује на територијама страних држава само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних обавеза, у складу са одлуком Народне скупштине Републике Србије и сходно опредељењу и интересима Републике Србије.

Република Србија је спремна да својим ангажовањем у активностима европске безбедносне и одбрамбене политике и учешћем у НАТО програму Партнерство за мир јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности у региону, јачању добросуседских односа и решавању свих спорних питања мирним путем. Истовремено, наглашава своју приврженост визији о недељивости безбедности, као и спремност да прихвати стандарде одбрамбеног организовања демократских друштава.

Република Србија је одлучна да изграђује и јача механизме демократске и цивилне контроле Војске Србије, као важне претпоставке демократски уређеног друштва. Јачањем механизма демократске и цивилне контроле, Војска и систем одбране у целини постају ослонац укупном демократском развоју Републике Србије.

Република Србија је опредељена да своје одбрамбене потенцијале ангажује на основу Устава, Повеље УН и принципа међународног права који регулишу употребу силе.

4.2. Основни циљеви и задаци политике одбране

У остваривању циљева политике одбране напори државних органа првенствено су усмерени на развој ефикасног система одбране, његово стабилно функционисање и на стварање услова за његову интероперабилност са системима одбране држава укључених у НАТО програм Партнерство за мир.

Из стратегијских опредељења политике одбране Републике Србије произлазе следећи основни циљеви:

- ефикасан систем одбране,
- мир и повољно безбедносно окружење, и
- интеграција у европске и друге међународне безбедносне структуре и учешће у НАТО програму Партнерство за мир.

Ради достизања наведених циљева, реализују се следећи задаци политике одбране:

- трансформација и професионализација Војске Србије,
- изградња и унапређење способности Војске Србије,
- реформа и изградња способности институција цивилне одбране,
- ефикасно управљање системом одбране,

- учешће у мултинационалним операцијама,
- ангажовање у активностима европске безбедносне и одбрамбене политике,
- ангажовање у НАТО програму Партнерство за мир, и
- достизање интероперабилности са системима одбране држава укључених у НАТО програм Партнерство за мир.

Циљеви и задаци политике одбране реализују се у складу са Уставом, законом и одредбама међународног права, посебно међународног права у области оружаних сукоба.

4.3. Стратегијски концепт одбране

Стратегијски концепт одбране изражава основне ставове Републике Србије о начину ангажовања расположивих ресурса у очувању и заштити њених одбрамбених интереса. Он се утврђује на основу опредељења и циљева политике одбране и процене изазова, ризика и претњи безбедности, као и нове друштвене и међународне улоге одбрамбених потенцијала, а развија се према реалним могућностима.

Основне стратегијске поставке одбране Републике Србије заснивају се на примени концепта тоталне одбране, кроз интегрално ангажовање субјеката одбране и одбрамбених потенцијала. Значајан сегмент тог концепта уважава потребу унапређивања партнерства и мултилатералне сарадње са другим државама и међународним организацијама и институцијама у очувању и заштити одбрамбених интереса Републике Србије.

У зависности од врсте и интензитета изазова, ризика и претњи безбедности, Република Србија одбрамбене интересе штити: одвраћањем јединственим и ефикасним системом одбране; изградњом поузданог партнерства и сарадњом у изградњи повољног безбедносног окружења; одлучном одбраном земље сопственим снагама и уз помоћ партнера; учешћем у мултинационалним операцијама ради изградње и очувања мира у региону и свету, као и пружањем подршке цивилним властима у супротстављању унутрашњем оружаном и неоружаном угрожавању безбедности.

Стратегијски концепт одбране је основа за пројектовање система одбране Републике Србије.

5. СИСТЕМ ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Систем одбране Републике Србије је део система националне безбедности и представља јединствену, структурно уређену и функционалну целину снага и субјеката одбране чији је циљ заштита одбрамбених интереса Републике Србије.

Заштита одбрамбених интереса је јединствена функција државе и реализује се кроз војну и цивилну одбрану. Носилац војне одбране је Војска Србије, а у остваривању цивилне одбране ангажују се државни органи, органи државне управе, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе, привредна друштва, јавне службе и остали субјекти и снаге система одбране.

Субјекти система одбране су: грађани, државни органи, привредна друштва, друга правна лица, предузетници и Војска Србије. Снаге одбране су људски и материјални потенцијали Републике Србије, односно организоване структуре субјеката система одбране.

Стратегијом одбране утврђују се структура, управљање и начела функционисања система одбране.

5.1. Структура система одбране

Структуру система одбране, као дела система националне безбедности, чине органи законодавне и извршне власти Републике Србије, Војска Србије, цивилна одбрана и други субјекти значајни за одбрану.

Органи законодавне и извршне власти Републике Србије у оквиру својих редовних надлежности и одговорности прописаних Уставом и законом управљају системом одбране и обезбеђују претпоставке за стабилно функционисање система одбране Републике Србије, како у миру тако и у ратном и ванредном стању.

Војска Србије брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава и друге мисије и задатке у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Мисије и задатке Војске дефинише Народна скупштина Републике Србије у складу са Уставом и на основу неотуђивог права Републике Србије на индивидуалну и

колективну одбрану, сагласно члану 51. Повеље УН и основним принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Мисије Војске Србије су:

- одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља,
- учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету, и
- подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности.

Додељене мисије Војска Србије реализује извршавањем задатака.

Одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља реализује се кроз одвраћање од оружаног угрожавања, одбрану територије и одбрану ваздушног простора.

Учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету реализује се учешћем у међународној војној сарадњи и учешћем у мултинационалним операцијама.

Подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности реализује се кроз помоћ цивилним властима у супротстављању унутрашњем угрожавању безбедности, тероризму, сепаратизму и организованом криминалу и кроз помоћ цивилним властима у случају природних непогода и техничких и технолошких и других несрећа.

Војска обавља и друге задатке, на основу одлуке Народне скупштине Републике Србије.

Војска се организује на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу у команде, јединице и установе. Основе организацијске структуре и бројна величина Војске одређују се у зависности од процене угрожености безбедности Републике Србије, додељених мисија и задатака, расположивих ресурса и усвојених стандарда.

Војска Србије састоји се од сталног и резервног састава. Војска Србије развија сопствене системе обуке и логистике и ослања се на расположиве ресурсе државе.

Цивилна одбрана је део јединственог система одбране. Организује се на нивоу Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Мисије цивилне одбране су:

- обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране,
- заштита и спасавање, и
- учешће у међународним операцијама заштите и спасавања.

Обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране реализује се кроз следеће задатке: припрему државних органа, органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица за функционисање у миру и у ратном и ванредном стању; обезбеђивање услова за живот и рад грађана у миру и у ратном и ванредном стању; образовање и одбрамбено оспособљавање грађана и координацију активности са осталим институцијама значајним за одбрану.

Заштита и спасавање реализују се кроз осматрање и обавештавање, заштиту и спасавање људи, заштиту и склањање материјалних добара и очување животне средине. Носиоци реализације задатака заштите и спасавања су снаге цивилне заштите. У активностима заштите и спасавања ангажују се и јединице Војске Србије под условима прописаним законом.

Учешће у међународним операцијама заштите и спасавања остварује се на основу међународних и билатералних уговора и споразума, као и у складу са указаном потребом за отклањање последица природних и техничких и технолошких катастрофа.

Цивилна одбрана реализује и друге задатке на основу одлука законодавних и извршних органа власти Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Други субјекти значајни за одбрану Републике Србије су институције које се баве пословима из области дипломатије, безбедности, економије, образовања, здравства, науке и информисања, као и правна лица чија делатност доприноси функционисању система одбране. Носиоци послова и делатности од значаја за одбрану обављају задатке у координацији са субјектима система одбране, у складу са законом.

5.2. Управљање системом одбране

Управљање системом одбране представља процес усмеравања субјеката система одбране у извршавању њихових мисија и задатака. Управљањем системом одбране обезбеђује се деловање и ефикасно реаговање система одбране на изазове, ризике и претње одбрани Републике Србије.

Системом одбране управљају Народна скупштина Републике Србије, председник Републике, Влада и Министарство одбране.

Органи који управљају системом одбране доносе и усвајају:

- законе, опште акте и друге прописе из области одбране,
- стратегијско-доктринарне документе,
- План одбране Републике Србије,
- финансијски план одбране,
- планове и програме развоја и функционисања система одбране, и
- друга документа од значаја за систем одбране.

Народна скупштина Републике Србије доноси законе и друге опште акте у области одбране, остварује демократску и цивилну контролу Војске Србије и система одбране у целини и одлучује о висини средстава за финансирање потреба одбране.

Председник Републике командује Војском Србије у миру и рату.

Влада утврђује и води политику одбране, усваја и предлаже Народној скупштини Републике Србије стратегијско-доктринарне и планске документе у области одбране, финансијски план одбране, законе и друге опште акте и доноси одлуке од значаја за одбрану земље.

Министарство одбране обавља послове државне управе који се односе на: политику одбране и стратегијско планирање; међународну сарадњу у области одбране; планирање одбране, припреме Војске Србије, државних органа, привредних друштава, других правних лица и грађана за извршавање задатака у области одбране и обавља и друге послове у складу са законом.

Генералштаб Војске Србије, као највиши стручни и штабни организациони део Министарства одбране за припрему и употребу Војске Србије, спроводи припреме, употребу, командовање и контролу команди и јединица Војске Србије, у складу са законом, одлукама, плановима и наређењима надлежних државних органа. Континуирано изграђује оперативне и функционалне способности команди и јединица Војске Србије ради што успешнијег извршавања утврђених мисија и задатака.

Управљање и руковођење цивилном одбраном и другим субјектима значајним за одбрану део је јединственог управљања системом одбране и спроводи се у оквиру

државних органа, органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, у складу са законом.

5.3. Начела функционисања система одбране

Основна начела функционисања система одбране су: јединство, непрекидност, ефективност, поузданост, ефикасност, професионалност, прилагодљивост, свеобухватност, кооперативност, интероперабилност и транспарентност.

Начела функционисања система одбране заснована су на основним уставним и законским одредбама, Повељи УН, међународном праву, посебно међународном хуманитарном праву, основним правним инструментима из области људских права, као и другим подзаконским актима.

Креативна примена наведених начела доприноси успешном функционисању система одбране и извршавању његових мисија и задатака.

6. РЕСУРСИ ОДБРАНЕ

Основни ресурси одбране Републике Србије јесу људски и материјални ресурси. Заснивају се на демографским и економским могућностима друштва.

Ресурси одбране значајно утичу на функционисање система одбране и његову способност да одговори на изазове, ризике и претње безбедности и у функцији су заштите одбрамбених интереса Републике Србије.

Људске ресурсе одбране чини демографски потенцијал Републике Србије који подлеже обавези одбране и који је способан и обучен за укључивање у систем одбране.

Материјални ресурси одбране обухватају природне, привредне, финансијске, информационе, техничко-технолошке и друге потенцијале Републике Србије који се ангажују за потребе одбране.

Ангажовање људских и материјалних ресурса за потребе система одбране уређује се законом. Резерве ресурса се планирају и плански ангажују.

Надлежни државни органи и институције су обавезни да омогуће ефикасну подршку систему одбране ради његовог континуираног развоја.

Република Србија, у складу са својим националним интересима, одржава и развија способности и потенцијале наменске индустрије, самостално и у сарадњи са другим државама.

Стање ресурса одбране адекватно захтевима система одбране је од виталног значаја и изискује њихово стално развијање, одржавање и унапређивање до нивоа готовости који ће гарантовати испуњавање њихових функција.

Ресурси одбране се изграђују за потребе одбране и заштите одбрамбених интереса Републике Србије, превенције сукоба и криза и очувања мира и стабилности у региону и свету.

7. ПЛАНИРАЊЕ ОДБРАНЕ

Планирање одбране има примарни значај у процесу управљања системом одбране. Систем планирања одбране обезбеђује изградњу потребних способности, функционисање и развој система одбране, рационално ангажовање расположивих ресурса одбране и транспарентност располагања финансијским средствима за потребе одбране.

Планирање одбране се заснива на реалним економским могућностима Републике Србије, циљевима и задацима система одбране, процени безбедности, дефинисаним приоритетима и преузетим обавезама. У процесу планирања јасно се дефинишу дугорочни, средњорочни и годишњи приоритети и обезбеђује економична и ефикасна употреба средстава одобрених за потребе одбране.

Планирање одбране остварује се кроз израду стратегијско-доктринарних докумената, планове и програме развоја система одбране и планирање употребе снага.

Полазиште за планирање одбране чини дефинисање стратегијских и доктринарних опредељења у Стратегији одбране, Доктрини Војске Србије, доктринама на оперативном нивоу командовања, функционалним доктринама и другим доктринарним документима нижег нивоа.

На основу стратегијских опредељења и утврђених потреба, систем планирања, програмирања, буџетирања и извршења, кроз израду планова и програма развоја, непосредно дефинише управљање ресурсима одбране у функцији изградње способности за додељене мисије и задатке.

Планирање употребе снага остварује се кроз израду планова одбране и планова употребе снага у конкретним условима решавања ризика и претњи безбедности. Израда планова одбране подразумева утврђивање мера, активности и снага за функционисање система одбране у ратном и ванредном стању, а обухвата израду Плана одбране Републике Србије и планова одбране државних органа, органа локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и предузетника од значаја за одбрану. Планови одбране државних органа и органа локалне самоуправе, привредних субјеката и других правних лица од значаја за одбрану саставни су део Плана одбране Републике Србије.

8. ФИНАНСИРАЊЕ ОДБРАНЕ

Финансирање одбране врши се на годишњем нивоу из буџета Републике Србије. Као допунски начин финансирања могу се користити средства из сопствених прихода и других прихода предвиђених Законом о буџету.

У складу са Упутством за припрему буџета Републике Србије, Министарство одбране за сваку буџетску годину израђује предлог финансијског плана одбране, посебно водећи рачуна да тај план буде усклађен са плановима и програмима развоја и функционисања система одбране.

Транспарентност у планирању и финансирању одбране остварује се кроз буџетску процедуру израде, доношења, извршавања, контроле и ревизије буџета. Планирање, израда, доношење и извршење финансијског плана одбране врши се на основу јединствене буџетске класификације.

Министарство одбране је одговорно за буџетско рачуноводство сопствених трансакција и извештавање, према утврђеној методологији Министарства финансија. Такође, Министарство одбране подноси извештаје о војним издацима ОЕБС-у и другим специјализованим међународним организацијама на основу прихваћених међународних обавеза заснованих на ратификованим међународним конвенцијама.

Контрола и ревизија се врше у свим фазама планирања и финансирања одбране, као интерна и екстерна. Интерну контролу и ревизију врше надлежни органи Министарства одбране. Екстерну контролу и ревизију реализују овлашћени органи Републике Србије.

ЗАКЉУЧАК

Стратегија одбране је најзначајнији стратешки документ Републике Србије којим се разрађује Стратегија националне безбедности у делу који се односи на област одбране и који даје основу за уређење и остваривање функције одбране државе.

Стратегијска опредељења исказана у Стратегији одбране су основа за дефинисање политике одбране, израду нормативних, стратегијских, доктринарних и других докумената из области одбране и дугорочно пројектовање и развој система одбране. Она представљају оквир за усмеравање развоја и сталну доградњу система одбране и трансформацију Војске Србије, с циљем стварања неопходних предуслова, обезбеђења потребних ресурса и изградње и унапређења способности система одбране за њихове мисије и задатке.

Применом Стратегије одбране стварају се претпоставке за пуну координацију елемената структуре система одбране у националном оквиру, као и за активну сарадњу на међународном нивоу, чиме се утиче на јачање капацитета за одбрану и заштиту националних интереса Републике Србије. Имплементација ставова исказаних у овом документу треба да омогући ефикасно ангажовање државних органа и свих других субјеката који се баве пословима одбране. На тај начин се остварује потпун и интегрисан начин функционисања система одбране Републике Србије.

Стратегија одбране је документ који уважава актуелне и будуће одбрамбене потребе Републике Србије. Намењен је свим грађанима, државним органима и другим субјектима система одбране ради што успешнијег спровођења припрема и одбране Републике Србије.

Стратегија одбране се преиспитује и дограђује у зависности од стања безбедности у окружењу Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промене других чинилаца који је одређују.